

Muzeum Polskich Formacji Granicznych

<https://muzeumsg.strazgraniczna.pl/muz/formacje-ochrony-granic/biografie/1918-1939/kadra/u-z/antoni-wolny/9708,Antoni-Wolny.html>
2024-07-16, 15:42

por. **Antoni Wolny** urodził się 24.02.1922 roku w Rycerze Dolnej pow. Żywiec z ojca Karola i matki Julii z domu Gajerów. Szkołę podstawową ukończył w Cięcinie. Od 1935 r. działał w harcerstwie. W okresie przygotowywania się do wojny i budowania w Węgierskiej Górcie fortów przez przybyłych z Berezwecza żołnierzy KOP, Antoni Wolny jako drużynowy ZHP zameldował się u dowódcy batalionu mjr. Kazimierza Czarkowskiego. Został przez niego zobowiązany do codziennego meldowania się od dnia 1 sierpnia 1939 roku oraz do dobrania 6-ciu starszych harcerzy i w razie alarmu (wycie syreny) natychmiastowego przybycia do dowództwa. Dnia 1 września 1939 roku zgłosili się o godz. 6.00 rano i zostali przydzieleni do plutonu łączności, którym dowodził por. Stanisław Mazur. Otrzymali zadanie polegające na obsłudze gołębi pocztowych. Uczestniczyli w pierwszej potyczce oraz ostrzeliwaniu samolotu zwiadowczego nad Wadowicami. Z 2 na 3 września wraz z wojskiem wycofali się w okolice Żywca, gdzie jako harcerze prowadzili regulację ruchu wojska do Kocierza i cywilów do Porąbki, do czasu zaminowania mostu na Sole w Żywcu-Zabłociu. Wraz z batalionem przeszedł szlak bojowy, aż do ostatniej bitwy pod Tomaszowem Lubelskim. Dostał się do niewoli, z której uciekł i 6-go października wrócił do domu, gdzie ukrywał się ze względu na częste rewizje i aresztowania. W kwietniu 1940 r. Antoni Wolny został aresztowany przez gestapo, a wraz z nim bracia Kazimierz i Edward. Zwolniony, przed wywózką do Niemiec ukrywał się pół roku, ale w maju 1941 r. został wywieziony do Wałbrzycha, skąd w październiku przeniesiono go do Kędzierzyna. Od 1942 roku działał w konspiracji pod pseudonimem „Jamnik”. W 1943 r. zmuszony do ucieczki został przyjęty do oddziału partyzanckiego „Garbnik”, którego dowódcą był „Jur”- Mroziński a potem „Chiromanta”- Barcinkowski.

Po wojnie, w październiku 1945 roku, ujawnił się i rozpoczął naukę w Państwowej Szkole Przemysłowej. W listopadzie 1946 roku został aresztowany i osadzony w więzieniu w Krakowie przy ul. Montelupich. Po osądzeniu otrzymał wyrok 5 lat więzienia. W wyniku amnestii ogłoszonej z okazji „wyboru” B.Bieruta na prezydenta, został zwolniony. W 1950 roku rozpoczął pracę jako nauczyciel w Zespole Szkół Technicznych i Licealnych. W międzyczasie odbył studia pedagogiczno-psychologiczne w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Katowicach. W 1982 roku przeszedł na emeryturę.

Od 1960 roku opiekował się fortem „Wędrowiec” w Węgierskiej Górcie, w której powstał

„Klub Byłych Żołnierzy Baonu KOP „Berezwecz”. Członkowie tego klubu przyjeżdżali każdego 1 września na koleżeńskie spotkania, a Antoni Wolny zapewniał im nocleg. Prowadził korespondencję z kolegami i uczestniczył w przygotowaniach do uroczystości rocznicowych bitwy pod Węgierską Górką. Czynnie działał w Klubie Obróńców Węgierskiej Górki – żołnierzy września 1939 roku, który zrzeszał 68 żołnierzy KOP i 3 funkcjonariuszy SG II RP. We wrześniu 1992 roku w Węgierskiej Górcie odbyło się tradycyjne spotkanie żołnierzy KOP, po raz pierwszy z udziałem przedstawicieli Komendy Głównej Straży Granicznej. Podczas kolejnych spotkań, w których A.Wolny brał udział, zainicjowano powstanie Społecznego Zespołu Upamiętniającego Tradycje Żołnierzy KOP. Prace prawno - organizacyjne w SZUT KOP doprowadziły do zarejestrowania Stowarzyszenia Weteranów Polskich Formacji Granicznych. Na walnym zebraniu 20 czerwca 1997 r. doszło do wybrania pierwszego Zarządu SWPFG, którego członkiem został Antoni Wolny.

Był członkiem Kręgu Seniora, we wrześniu 1989 r. otrzymał odznaczenie Rozetę z Mieczami do Krzyża Za Zasługi dla ZHP. Został też awansowany do stopnia podharcmistra. Dnia 16.04. 2003 r. otrzymał awans na stopień porucznika rezerwy. W 2009 r. podczas obchodów 70-rocznicy Bohaterskiej Obrony Węgierskiej Górki został uhonorowany medalem „Pro Memoria”, przyznawanym za wybitne zasługi w utrwalaniu pamięci o ludziach i czynach w walce o niepodległość Polski podczas II wojny światowej i po jej zakończeniu.

W roku 2011 podczas obchodów rocznicowych walk w obronie Węgierskiej Górki Prezydent R.P. Bronisław Komorowski odznaczył A.Wolnego Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, a Komendant Główny SG gen.dyw. Dominik Tracz srebrnym medalem „Za Zasługi dla SG”. Porucznik Antoni Wolny zmarł 09.01.2015 r.

Opracował: **Miłosz Filipowiak**

na podstawie materiałów i zdjęć udostępnionych przez Stowarzyszenie Weteranów Polskich Formacji Granicznych

